

VAN GOD LEREN SPREKEN

PROGRAMMA VAN EEN LERENDE GEMEENSCHAP

JAARPROGRAMMA 2011-2012

PROTESTANTSE GEMEENTE TE 'S-HERTOGENBOSCH

COLOFON

PROTESTANTSE GEMEENTE TE 'S-HERTOGENBOSCH

KERKELIJK BUREAU

Kerkstraat 20
5211 KG 's-Hertogenbosch
073 - 61 39 740
pkg-sbosch@hetnet.nl
www.pgdenbosch.nl

PASTORES

Mw. Ds. Erica Scheenstra
Schout van der Dussensingel 5
5237 TE 's-Hertogenbosch
073 - 64 46 090
ericascheenstra@gmail.com

Ds. Peter van Helden
Koedijkstraat 4
5212 SE 's-Hertogenbosch
073 - 68 95 531
peter-van-helden@kpnmail.nl

Mw. Pastor Elly Zandstra
Puccinistraat 15
5283 JS Boxtel
0411 - 67 40 26
elgla@xs4all.nl

REDACTIE

Peter van Helden

BEELD EN VORMGEVING

George Barbiër

INLEIDING

Voor u ligt het jaarprogramma van de Protestantse Gemeente te 's-Hertogenbosch met een ruim aanbod van activiteiten, lezingen, kringen en catechese. Wij denken dat er wat voor u en jou bij is om mee te doen, mee te leren met onze lerende gemeenschap.

VAN GOD LEREN SPREKEN

Het jaarthema voor het komende seizoen luidt: VAN GOD LEREN SPREKEN. De landelijke kerk stuurde begin dit jaar een kleine brochure naar de kerken met als titel: SPREKEN OVER GOD. Die uitgave was een gevolg van de discussies over het spraakmakende boekje van de zich atheïstisch noemende ds. Hendrikse, 'Geloven in een God, die niet bestaat'. SPREKEN OVER GOD is een goed leesbaar boekje en heel bruikbaar voor gesprekskringen en catechisaties.

De Taakgroep Leren – onderdeel van het College voor het Pastoraat – maakte daarvan als jaarthema: VAN GOD LEREN SPREKEN. Wij willen immers een lerende gemeenschap zijn. Dat leren kan op veel manieren en in vele gelegenheden. De catechese, de kringen en lezingen, het Labyrint en de ontmoetingsgroepen. In dit boekje vindt u vast iets van uw gading. Wij, pastores en leden van de Taakgroep Leren zijn enthousiast. Wij wensen u een leerzaam seizoen.

Taakgroep Leren:

Elly Zandstra, Amke de Visser, Ab Smit
Rob van den Eijkhof, Kees van Keulen
Arjan van Lit, Peter van Helden.

De lerende gemeenschap

ACTIVITEITEN KINDERNEVENDIENST

De eerste kindernevendienstactiviteit van het nieuwe seizoen is traditiegetrouw het uitstapje. Met de kinderen doen we dan een activiteit, zodat we elkaar in een ontspannen situatie goed leren kennen. Tijdens het uitje is er bekend gemaakt hoeveel geld we hebben ingezameld voor ons spaardoel. En dat was heel veel! Vanaf nu gaan we sparen voor een nieuw doel. We hopen dat we net zoveel geld ophalen als afgelopen jaar. Sparen jullie weer mee?

Iedere zondag is er kindernevendienst. We starten vaak met een liedje, waarna we welkom worden geheten. Wanneer er nieuwe kinderen in de kindernevendienst zijn, stellen we ons even voor. Vervolgens collecteren we voor ons jaarlijkse spaardoel. Een van de kinderen mag het geld tellen en een stukje op de spaarmeter inkleuren, zodat we de stand goed bij kunnen houden. Dan wordt er een verhaal verteld. Meestal sluit het aan bij de schriftlezing die in de kerk wordt gelezen. In aansluiting op het verhaal gaan we iets knutselen of tekenen, soms doen we ook een spelletje of gaan we zingen.

In de adventsperiode en de veertigdagentijd doen we altijd iets speciaals. Dan volgen we een project waarin een thema centraal staat. Voor in de kerk staat dan een opstelling met ons project, zodat de grote mensen in de kerk ook deelgenoot van het project zijn. Op eerste Kerstdag en eerste Paasdag vindt de afsluiting van het project plaats. We hopen dat er dit jaar ook weer veel kinderen de projecten komen volgen!

Wanneer er een kindje wordt gedoopt, wordt er in de kindernevendienst een kaart gemaakt. We heten de dopeling daarmee welkom en hopen dat als hij/zij 4 jaar is, ook naar de kindernevendienst komt. In de dienst overhandigt één van de kinderen de kaart aan de doopouders.

Kom langs en doe gezellig mee!

.....

NIEUW! VADERKRING

"Rotterdamse Vaders"
10 openhartige interviews
– zo luidt de titel van een uitgave in 2009. Na vele jaren aandacht voor de emancipatie van vrouwen en moeders besloot men om de aandacht eens te richten op vaders.

Wie zijn de vaders; wat houdt hen bezig; hoe vatten zij hun rol op....enz. Het interview maakte grote indruk op mij. Deze uitgave en deze vragen staan aan de basis van een nieuw aanbod: een kring van vaders. Om ervaringen uit te wisselen en van elkaars inzichten te leren en samen zaken te bespreken.

Om een indruk te krijgen of er belangstelling is voor deze kring, nodigen wij vaders uit om te reageren.

Mail naar:
peter-van-helden@kpnmail.nl
of tel. 073 6895531
Maandag 19 september
om 20.00 uur zien wij
belangstellende vaders graag in
de Wederkomstkerk.

Peter van Helden en Ab Smit.

.....

JE KIND OPVOEDEN MET HET CHRISTELIJK GELOOF

Als je kind gedoopt is, heb je de eerste stap in de geloofsopvoeding al gezet, maar dan... hoe ga je verder?
En als je kind nog niet gedoopt is, maar je wilt het toch graag in het geloof opvoeden, hoe doe je dat dan?

Opvoeden met geloof is in onze huidige tijd en cultuur niet vanzelfsprekend. Als je er voor kiest om dit wel te doen, loop je tegen veel vragen aan. We beginnen met ons te verdiepen in ons eigen geloof: Wat geloof ik nu eigenlijk zelf? Hoe is mij het geloof overgedragen? Wat wil ik daarvan weer aan mijn kind doorgeven?
Aan de orde komen: de keuze van een kinderbijbel, de betekenis van christelijke feesten, het gebruik van rituelen en bidden met kinderen

Dit leerhuis schept de mogelijkheid om andere ouders te leren kennen en van en aan elkaar te leren. Dit kan een enorme steun zijn!

Het programma ziet er als volgt uit:
Wat betekent geloven voor jezelf, wat wil je doorgeven?
Opvoeden met geloof, waarom en hoe?
Bidden, je leven delen met God en met elkaar.
De rol van mensen om je heen en de invloed van buitenaf op de geloofsopvoeding.
Kinderbijbels en prentenboeken, op grond waarvan maak je een keuze?
Rituelen voor kinderen, bij feesten en bij verdriet.

Deze cursus vindt plaats op zes woensdagavonden van 20.00 uur tot 22.00 uur in de Wederkomstkerk, Rijnstraat 20

Data: 11, 18 en 25 januari, 1, 8 en 15 februari 2012

Iedereen is welkom.
Voor info en opgave: Elly Zandstra tel.0411 674026
elgla@xs4all.nl

.....

HOU JE VAN GEZELLIGHEID EN ACTIE?

Ben je sportief en niet bang? Hou je van gezellig samen eten en drinken? Klets je graag ook eens serieus met anderen van je eigen leeftijd?

Dan is dit iets voor jou: Voor iedereen uit klas 1 tot en met klas 3 van het voortgezet onderwijs. Een programma met heel veel afwisseling. Kom en maak kennis met FeeST! want...

...een FeeST! is geen FeeST! als jij er niet bij bent geweest!
Afwisselend op vrijdag, zaterdag en zondag. In de Grote Kerk op zondagochtend, in de Keet achter de Wederkomstkerk of op een bijzondere locatie. Hou voor het programma goed de website van de kerk goed in de gaten.

Dit jaar hebben we ook een nieuwe groep gestart voor jongeren uit klas 3 en hoger van het voortgezet onderwijs.

Voor meer informatie: Jaap Kaai
06 24778704

.....

JONGERENGROEP FEEST

FEEST FUN & SERIOUS TALK!

Programma seizoen 2011 - 2012

zondagmorgen 11 september 2011 vanaf 08.30 uur:

OpeningsFeeST! **ABC+JONG+OUD**

We beginnen met ontbijt om 8.30 uur in de FeeST!-keet bij de WederkomstKerk om daarna naar de Grote Kerk te fietsen en de startdienst bij te wonen.

zaterdag 24 september 2011: SurvivalFeeST! **ABC+JONG**

Kennismaking ABC- en FeeSTgangers! Durf jij de uitdaging aan?

zondag 9 oktober 2011 vanaf 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze eigen ruimte in de Grote Kerk.

vrijdag 4 november 2011 vanaf 19.30 uur: SpelletjesFeeST! **ABC+JONG**

Gezellige vrijdagavond bij elkaar in de FeeST!-keet bij de WederkomstKerk met chips, fris en spelletjes.

zondagmorgen 20 november 2011 om 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG+OUD**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in de Grote Kerk. Ook leveren wij een bijdrage aan de kerkdienst omdat dit de laatste zondag van het kerkelijk jaar is.

zondagmorgen 11 december 2011 vanaf

10.00 uur: KerkFeeST! **JONG**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar

in onze eigen ruimte in de Grote Kerk.

vrijdag 30 december 2011 vanaf 09.00 uur: OliebollenFeeST! **ABC+JONG+OUD**

Oliebollen bakken in de Wederkomstkerk en daarmee geld inzamelen voor een goed doel.

zondagmorgen 15 januari 2012 om 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG+OUD**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze eigen ruimte

in de Grote Kerk.

zondagmorgen 12 februari 2012 om 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze eigen ruimte in de Grote Kerk.

vrijdagavond 24 februari 2012 vanaf 19.30 uur: PoefFeeST! **ABC+JONG**

Creatieve avond met een workshop!

zondagmorgen 11 maart 2012 om 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG+OUD**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze

eigen ruimte

in de Grote Kerk voor een 'Serious Talk'!

Talk

zondagmorgen 15

april 2012 om 10.00 uur:

KerkFeeST! **JONG**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze eigen ruimte in de Grote Kerk voor een 'Serious Talk'!

Zaterdag ? : MuseumFeeST! **JONG+OUD**

Gezellig uitje met de feestgangers!

zondagmorgen 13 mei 2012 vanaf 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG+OUD**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar in onze eigen ruimte in de Grote Kerk.

zaterdag 26 mei 2012 vanaf 16.00 uur: KookFeeST! **ABC+JONG**

Samen koken en eten.

zondagmorgen 10 juni 2012 om 10.00 uur: KerkFeeST! **JONG**

Tijdens de normale kerkdienst komen we bij elkaar voor onze laatste 'Serious Talk' voor de vakantie.

zaterdagmiddag en -avond 16 juni 2011 vanaf 18.00 uur: AfsluitingsFeeST!

ABC+JONG+OUD

Met barbecue bij en in de FeeST!-keet.

FeeST Fun & Serious

ABC-GANG

Voor wie? Kids van 10, 11 en 12 jaar uit groep 7 of 8 van de basisschool.

Waar? Zondagmorgen in de Grote Kerk, boven, van 10.00-11.00 uur.

Bij wie? Martin de Blaauw, leraar Levensbeschouwing; hij geeft les op het Voortgezet Onderwijs.

Waarom? Omdat ouders vaak willen dat hun kinderen iets over geloofszaken leren en uiteindelijk met plezier naar de kerk gaan. Tijdens ABC laat Martin een paar geselecteerde thema's de revue passeren, op basis van een lesmethode die speciaal voor deze groep kinderen is ontwikkeld. Martin doet dat op een manier die kids kunnen begrijpen en vaak leuk vinden, zoals vorig jaar. En omdat het niet alleen maar luisteren en stilzitten is, maar vooral kletsen en dingen doen om zelf te ontdekken. En dat in een leuke omgeving (boven in de kerk) en . . . met veel humor.

Wanneer: 11/9, 9/10, 13/11, 11/12, 15/1, 12/2, 11/3, 15/4, 13/5 en dan op zaterdag 16 juni de afsluiting met een bbq.

Opgeven kan Erica Scheenstra,
ericascheenstra@gmail.com

.....

CATECHESE: 'ER VALT WAT TE LEREN'

Dat is het grote motto. En dat gekoppeld aan het jaarthema: VAN GOD LEREN SPREKEN.

Het gespreksboekje OVER GOD SPREKEN zal hier zeker een rol spelen. In de regel wordt verder met de groep het onderwerp vastgesteld. Afgelopen seizoen ontstonden er twee groepen die graag door willen leren, over de Bijbel, over Jezus, over de Feesten en toekomstverwachting.

Vervolg belijdenisgroep vanaf maandag 12 september, 19.30 uur.

Vervolg van de 20+ catechese: dinsdag 13 september 20.30 uur. Beide in de Wederkomstkerk. Nieuwe deelnemers van harte welkom!!!

.....

LEESCLUB: EEN SECULIERE TIJD, VAN CHARLES TAYLOR

In kleine kring zijn we begonnen aan het uitvoerige werk van de Canadese filosoof Charles Taylor, Een seculiere tijd. Taylor schrijft over godsdienst en geloven in onze moderne wereld. Hij laat zien wat er door de eeuwen heen is gedacht over de plaats van de mens in zijn wereld. Hij kijkt daarvoor terug in de geschiedenis en ontwaart daarin ontwikkelingen die de mens uit de sfeer van de betovering halen, waardoor de mens zelfstandig over zichzelf leert denken. Maar ook de moderne wetenschap komt tot bloei, in eerste instantie vanuit een diepe geloofsovertuiging van wetenschappers die God door alles heen in de natuur ontdekken.

Maar welke plaats heeft godsdienst vandaag de dag? Heeft een religieuze ervaring religieuze betekenis? Taylor wil met zijn werk aantonen dat godsdienst en moderniteit elkaar niet uitsluiten. Heeft u zin om met ons mee te lezen en te discussiëren aan de hand van dit boek. Welkom! Om beurten bereidt één van de deelnemers een gedeelte voor.

Data: 11/9, 9/10, 20/11, 18/12, 15/1, 12/2, 11/3, 22/4, 20/5.

Plaats en tijd: ten huize van Mw. Joop Gunneweg, Kloosterlaan 53, tel. 6418856, van 20.00-22.00 uur
Leiding: ds. Erica Scheenstra

Opgave via
ericascheenstra@gmail.com
of via het kerkelijk bureau: 073 6139740

.....

REFLEX

Deze kring voor jonge mensen van ongeveer 25-40 jaar komt maandelijks een avond van 20.00 uur tot 22.00 uur bij elkaar. In deze groep delen we onze gedachten en gevoelens over de zin van het bestaan, over ons geloof en hoe we dat vorm geven. We doen dat aan de hand van boeken, thema's, Bijbelverhalen, films, expositie, muziek. De deelnemers leveren zelf een actieve bijdrage aan de voorbereiding.

Wil je ook graag samen met generatiegenoten reflecteren op het geloof en wat je beweegt? Dat kan in dit seizoen iedere 4e dinsdagavond van de maand om 20.00 uur in de Wederkomstkerk, Rijnstraat 20.

Voor info en opgave kun je bellen en mailen naar
Elly Zandstra: elgla@xs4all.nl
Telefoon: 0411 674026

.....

*Wees zuinig op kinderen
want kinderen zijn optimisten
en optimisme schijnt op te raken.*
George Barbiër

*Stof zijt gij
Tot Stof zult gij wederkeren... Stof tot nadenken.*

NIEUW: GELOOF EN LEVEN-KRING

Je denkt er wel eens over: waarover gaat het nu precies in het christelijk geloof? Of je wilt met anderen wel eens van gedachten wisselen hoe zij hun leven combineren met de vraag naar zingeving. Of: je komt in de kerk en je zou er wel meer over willen weten, over wat het betekent als je als gelovig mens door het leven wil gaan.

Zou je over dit soort vragen willen doorpraten? Geef je dan op bij Erica Scheenstra, ericascheenstra@gmail.com. Bij voldoende aanmeldingen komen we vanaf februari 2012 een paar maanden zeer regelmatig bij elkaar. In een sfeer van openheid en vertrouwen willen we belangrijke zaken met elkaar delen. Er wordt geleerd, en we leren van elkaar.

Wie er over denkt om belijdenis te doen, zou zich daarop kunnen voorbereiden tijdens deze periode. Ik wacht je mailtje af - weet je in ieder geval welkom!

.....

NIEUW! TAFELGESPREKKEN

Waar vinden de beste gesprekken plaats? Juist! Onder het eten!

Daarom nodigen we u uit aan tafel. Rob van den Eijkhof zwaait de scepter in de keuken en aan tafel zullen we, behalve lekker eten, tussen de gangen door ons bezighouden met de bijbeltekst van de komende zondag. Kortom: het lijkt ons een recept waar lijf en ziel van opleven!

De data worden bekend gemaakt via het Kruispunt.

Opgave via ericascheenstra@gmail.com of via het kerkelijk bureau: 073 6139740

.....

MEDITATIE IN DE 40-DAGENTIJD

Sinds enkele jaren is er tijdens de 40-dagentijd - tijd van bezinning en aandacht - de mogelijkheid om wekelijks een avond te mediteren. Van 19.30 tot 21.00 uur komen we bij elkaar om stil te zijn en ons te oefenen in het luisteren naar binnen, naar onze diepste Bron. De weg van de stilte leert ons om ons open te stellen voor de Stem die al vanaf het begin van de schepping klinkt: 'Er zij Licht' Dat Licht dat je tevoorschijn roept, helpt je om in de voetsporen van Jezus te gaan.

Eerst oefenen we in mediteren, adem in en uit. Vervolgens besteden we aandacht aan:

de 'lectio divina': een geestelijke lezing. We lezen een tekst, mediteren daarop en verwoorden in een kort gebed wat deze meditatie bij je oproept.

Beeldende meditatie: We lezen een Bijbelverhaal enkele keren, mediteren daarop en proberen ons vervolgens innerlijk in te leven en te identificeren met de hoofdpersoon

Contemplatief gebed: In stilte stel je je open voor het mysterie van Gods aanwezigheid met behulp van een zelfgekozen tekst die je steeds herhaalt als je met je gedachten afdwaalt.

Aan het einde van iedere avond delen we onze ervaringen.

Deze meditatieavonden vinden plaats op onderstaande maandagavonden van 19.30 tot 21.00 uur in de Grote Kerk, Kerkstraat 20.

27 februari, 5,12,19,26 maart en 2 april 2012

Voor opgave en informatie: Elly Zandstra
tel. 0411 674026
e-mail: elgla@xs4all.nl

.....

GESPREGSGROEP NOORD

Deze gespreksgroep bestaat al sinds 1976 in wisselende samenstelling. Elke laatste zondag van de maand m.u.v december en de zomermaanden komen we bij een van ons thuis bij elkaar. Aan het begin van het seizoen stellen we samen het programma op. De diverse onderwerpen bestrijken een breed gebied. Regelmatig nodigen we daarvoor ook gasten uit.

Lijkt het je wat of wil je een avond meedoen neem dan contact op met Ineke Harkema, i.harkema@home.nl of met Hans Rinkel, (hans.rinkel@home.nl)
Tel. Ineke: 073 6139135 of 06 57733617
Tel. Hans: 06 19448080

.....

**Men moet niets
overijld doen;
Zelfs God
heeft de wereld niet
in één dag
geschapen.**

Napoleon Bonaparte

JE EIGEN LEVENSBEOEK MAKEN

Een levensverhaal is als een mozaïek van kleine stukjes die elk een eigen kleur en vorm hebben. Ze zijn uniek en vormen samen een groter geheel. Zo is het ook met levensverhalen: ze bestaan uit allemaal verschillende gebeurtenissen, herinneringen en ontmoetingen. Elk klein verhaal verwijst weer naar het grote verhaal van de relatie tussen God en mens. Het grote verhaal is de verbindende factor van alle kleine verhalen.

Ook dit seizoen is er gelegenheid om de zoektocht naar deze verbinding te maken. Door middel van de gesprekken proberen we als een blijvende herinnering ons eigen levensboek samen te stellen, waarbij de deelnemers zelf bepalen wat er in het levensboek komt en wat men daarvan wil delen met anderen. Er wordt materiaal aangereikt zodat u het levensboek thuis naar eigen inzicht verder kunt uitwerken.

Het maken van een levensboek zal of worden opgenomen in een deel van de reguliere bijeenkomsten van zowel 'Op de koffie in de kerk' als in de 'Zuiderschans' of op een ander tijdstip op één locatie plaatsvinden.

Iedere belangstellende oudere is welkom! In Kerkblad, zondagsbrief en op de website zullen definitieve data en locatie(s) bekend gemaakt worden.

Voor meer informatie kunt u terecht bij Elly Zandstra: tel. 0411 674026 e-mail: elgla@xs4all.nl

BEZOEKERSGROEP PASTORAAT

Een groep bezoekmedewerkers ondersteunt de predikanten en pastor bij de geloofsgesprekken in het pastorale bezoekwerk.

Eén keer per 6 weken komt deze groep bij elkaar. Data en tijd worden in onderling overleg bepaald.

O.l.v. de pastor vindt intervisie plaats en worden leervragen via een specifieke methode met elkaar uitgediept. Daarnaast vinden door het jaar heen ook enkele bijeenkomsten plaats over onderwerpen die voortkomen uit de praktijk van het pastorale bezoekwerk en bedoeld zijn voor alle bezoekmedewerkers. Via het kerkblad, de website en de zondagsbrief wordt men hiervan op de hoogte gehouden.

Zou je je ook wel willen inzetten en bekwamen in het pastorale bezoekwerk? Of ben je al bezoekmedewerker en voel je behoefte om je ervaring met anderen te delen? Dat kan!

Voor meer informatie kan je terecht bij: Elly Zandstra tel. 0411 674026 e-mail: elgla@xs4all.nl

OECUMENE IN MAASPOORT

In de wijk Maaspoort is de oecumenische samenwerking tussen de Parochie en de Protestantse Gemeente intensief en inmiddels uitgegroeid tot een breed scala aan activiteiten.

Zo kunnen ontmoetingen plaatsvinden op gespreksochtenden, ontmoetingsavonden en vieringen op specifieke momenten in het liturgisch jaar.

Bij de Agapèviering in de 40-dagentijd wordt de maaltijd gebruikt en is er tijd voor verdieping en bezinning. Aan de viering op Aswoensdag doen ook de Protestantse gemeenteleden van harte mee. Alle activiteiten vinden plaats in de Willibrordkerk, middenin de wijk Maaspoort. In de Gebedsweek voor de Eenheid is de jaarlijkse viering afwisselend in de Willibrord en in de Grote Kerk. Aan het begin van het seizoen worden alle activiteiten gepubliceerd in de kerkbladen. Ook worden uitnodigingen per post verspreid. Ieder mag zich welkom weten!

Voor het seizoen 2011-2012 ziet het programma er als volgt uit:
20 september 2011 Gespreksochtend, 10.00-11.30 uur, Willibrordkerk
11 oktober 2011 Ontmoetingsavond, 20.00-22.00 uur, Willibrordkerk
21 januari 2012 Oecumenische dienst in het kader van de Gebedsweek van de Eenheid, (op zaterdagavond in de Willibrordkerk)
7 februari 2012 Gespreksochtend, 10.00-11.30 uur, Willibrordkerk
22 februari 2011 Viering op Aswoensdag, 19.00 uur in de Willibrordkerk
30 maart 2012 Agapè-viering, vanaf 18.00 uur in de Willibrordkerk
24 april 2012 Gespreksochtend, 10.00-11.30 uur, Willibrordkerk

OECUMENISCHE WERKGROEP NOORD

In de wijk Noord is er al vele jaren contact met de leden van de San Salvator Parochie en de Moluks Evangelische Gemeente 'Sjaloom'. De werkgroep organiseert regelmatig ontmoetingsbijeenkomsten en kerkdiensten.

In de vredesweek wordt de kerkdienst van zondag 18 september gehouden in de Sjaloomkerk aan de Ploossche Hof.

Er zal een Agapè-viering gehouden worden in het Nico Schuurmanshuis op vrijdagavond 14 oktober a.s. Iemand uit de Molukse gemeenschap zal iets vertellen over TitanE, een werkgroep die projecten op de Molukken ondersteunt.

Dinsdagavond 22 november is er een ontmoetingsavond in de pastorie van de San Salvator.

Tijdens de adventsviering die de werkgroep organiseert, zondag 4 december, zullen pastor Elly Zandstra en de nieuwe kerkelijk werker van de San Salvator, Erick Mickers, voorgaan.

De dienst vindt plaats in de San Salvator. In het weekeind van 21 en 22 januari, in de Bidweek voor de Eenheid zijn er oecumenische diensten gepland, zowel zaterdagavond als zondagochtend in de San Salvator.

Ook dit jaar wordt er een ontmoetingsavond in de Molukse kerk gehouden.

We komen dinsdagavond 24 april 2012, van 19.30-21.30 uur bij elkaar.

Iedereen is welkom, met name ook bewoners vanuit de Noorderkroon.

In de 40-dagentijd wordt er een Vastenmaaltijd georganiseerd. Voor informatie: Mw. Tiny Verboon, 073 6422461, jcverboon@zonnet.nl

MARCUSKRING

Ontstaan uit een Bijbelkring in de wijk Zuid, lezen de leden van deze kring nu elke maand een moderne of klassieke roman. Iedere bijeenkomst geeft ieder zijn of haar persoonlijke indruk van dat boek. Ds. Hanhart leidt deze kring en laat verbanden zien tussen de bijbelse boodschap en de ideeën van de schrijver. De actualiteit van het evangelie en de doorwerking ervan bij hedendaagse

auteurs – negatief of positief – komt op deze wijze naar voren. De discussies die daaruit voortvloeien zijn dan ook spannend en verhelderend. Dat geldt zowel voor nieuwe inzichten op de literatuur als op de Bijbelse boodschap.

Inlichtingen: ds. Karel Hanhart, 073 6128902, k.hanhart@net.hcc.nl

BIJBELKRING IN DE HOOGHE CLOCK

Iedere maand komen bewoners uit de Hooghe Clock en buurtbewoners bij elkaar in de bibliotheek van de Hooghe Clock om met elkaar een Bijbelgedeelte te lezen en te bespreken. Soms lezen we de tekst voor de preek van de komende zondag. Een andere keer kiezen we een Bijbelgedeelte naar aanleiding van een vraag van één van de deelnemers. Er is een open sfeer, en iedereen brengt de nodige levens- en geloofservaring in. Vindt u het leuk om mee te doen?

U bent van harte welkom!
Data: woensdagochtenden 14/9, 12/10, 16/11, 14/12, 11/1, 8/2, 14/3, 11/4, 9/5, 13/6

Plaats en tijd: bibliotheek van de Hooghe Clock, 1e verdieping, 10.00-11.00 uur

Leiding: ds. Erica Scheenstra

Opgave via ds. Scheenstra, 073 6446090, of via Mw. J. van Amerongen, 073 6413818

WIJKONTMOETINGSVONDEN

In het komend seizoen kunt u een uitnodiging verwachten voor een ontmoetingsavond bij u in de wijk. Het onderwerp van gesprek sluit aan bij het jaarthema 'Over God leren spreken'.

Data:

Maaspoort: 11 oktober 2011, 20.00-22.00 uur, Willibrordkerk
Noord: 22 november 2011, 20.00-22.00 uur, pastorie van de San Salvator en op 24 april 2012, van 19.30-21.30 uur, in de Molukse kerk.
Centrum: 6 maart 2012, 20.00-22.00 uur, Grote Kerk
Hedel: 10 april 2012, 20.00-22.00 uur
Empel/Groote Wielen: 8 mei 2012, 20.00-22.00 uur

Leiding: ds. Erica Scheenstra

Opgave via ericascheenstra@gmail.com of via het kerkelijk bureau: 073 6139740

OP DE KOFFIE IN DE KERK

Iedere 1e dinsdagochtend van de maand is er in de Wederkomstkerk gelegenheid voor senioren om elkaar te ontmoeten. Onder het genot van koffie met iets lekkers verdiepen we ons in een thema of in een Bijbelverhaal.

Het komend seizoen sluiten we aan bij ons nieuwe jaarthema: 'Spreken van God'

De generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland schreef over dit thema een handreiking voor de gemeentes. In deze handreiking wordt ingegaan op

vragen als; hoe spreken we over God, hoe kunnen we God ervaren en wat betekent het als we God niet ervaren? Later in het seizoen gaan we aan de slag met het maken van een levensboek.

De eerste bijeenkomst vindt plaats op dinsdagochtend 6 september om 10.00 uur in de Wederkomstkerk, Rijnstraat 20.

Voor meer informatie en deelname kunt u bellen of mailen met
Elly Zandstra tel: 0411 674026
e-mail: elgla@xs4all.nl

DE ZUIDERSCHANS

Iedere 2e dinsdagochtend in de maand komt een groep senioren bij elkaar in de koffiekamer van het woonzorgcentrum 'de Zuiderschans'

Enkelen wonen in het zorgcentrum, maar de meeste deelnemers wonen in de wijk zuid of in het centrum van de stad. Tijdens deze ochtenden wordt lief en leed gedeeld en verdiepen we ons in een thema dat aansluit bij ons jaarthema of tevoren aangedragen wordt door de groep en vaak is aangepast aan de actualiteit of aan het liturgisch jaar met de christelijke feesten en gedenkdagen. Vele thema's zijn al aan de orde geweest. Zo hebben we ons verdiept in de grote

wereldgodsdiensten, joodse feesten, ethische dilemma's, ziekenzalving en de Reformatie met extra aandacht voor Calvijn.

De eerste bijeenkomst van dit seizoen is dinsdagochtend 13 september om 10.00 uur in de koffiekamer van woonzorgcentrum 'de Zuiderschans' Sweelinckplein 12.

Voor informatie kunt u terecht bij Elly Zandstra: tel 0411 674026 dinsdag, woensdag en donderdagochtend tussen 9.00 en 10.00 uur of via e-mail: elgla@xs4all.nl

AGAPÈ-VIERINGEN OOST

Drie maal per jaar organiseert de O.O.O., het oecumenisch overleg oost, een Agapè-viering tussen 17.30 uur en 19.30 uur in de Wederkomstkerk. Ieder neemt zelf wat mee voor de maaltijd: broodjes, een salade of een hapje.

We hebben een onderwerp en er komt vaak een gastspreker. Zo op woensdag 9 november ds. Erica Scheenstra met het onderwerp Familie. Er wordt ook altijd enthousiast gezongen.

DE COMMISSARIS WEST

De 'Commissaris' is het zaaltje van de seniorenflat aan de Commissaris van Hartenlaan. Daar is om de maand een bijeenkomst in het teken van Ontmoeten en Kennismaken op de vrijdagmorgen

van 10 uur tot 12 uur. Onderwerpen dienen zich altijd vanzelf aan. Er is altijd gespreksstof en de nodige verdieping. De data van dit najaar: vrijdag 23 september, en vrijdag 25 november.

BOSCHLEZINGEN

In het kader van het a.s. Jeroen Boschjaar 2016 zijn de Boschlezingen in het leven geroepen om het spirituele gedachtegoed van Jeroen Bosch te verkennen. Vanuit de Middeleeuwse spiritualiteit werd reeds verhaald over Hildegard van Bingen in de eerste lezing in deze serie. De volgende impuls komt van de Broeders des Gemenen Levens, met hun school aan de Hinthamerstraat 164. Hun internationale Beweging heet Devotio Moderna, of Moderne Devotie, het woord modern afgeleid van 'mode' (van modus) = methode van zelfstudie van leken van Bijbel en christendom. In ons land vooral bekend langs de IJssel en de

Hanzesteden: Kampen, Zwolle, Deventer en Zutphen. Met name het klooster Windesheim speelde een grote rol. **Prof. Dr. Peter Nissen**, met een leerstoel aan de Radboud Universiteit te Nijmegen voor de Culturele Geschiedenis van Godsdienst, bekend vanwege zijn vele artikelen en commentaren, komt hierover spreken op maandag 28 november, in het Zwanenbroedershuis en maandag 13 februari 2012 in de Grote Kerk. Zaal open 19.30 uur. Lezing vanaf 20.00 uur. De avond wordt opgeluisterd met zang door Trichon, met muziek uit de kloosters van de Moderne Devotie.

NIEUW! SYMPOSIUM OVER MISDAAD EN STRAF

'Tuigdorpen' – dat willen we toch niet! Langer en strenger straffen!.. helpt dat? of maakt dat het alleen nog erger? 'Kerk-met-Stip' – wat houdt dat in? En de slachtoffers: is daar wel voldoende oog en oor voor?

Deze en nog meer vragen zijn de aanleiding voor het organiseren van een interessant symposium op zaterdag 19 november in de Grote Kerk, met als sprekers:

Pieter van de Kruijs, strafrechtadvocaat te Den Bosch, **Mw. E. de Klerk**, kinder- en jeugdrechter van het Gerechtshof Den Bosch, en **ds. Jan Eerbeek**, landelijk

justitiepastor, zeer betrokken bij de zorg voor ex-gedetineerden, de Stichting Exodus. In het forum twee deskundige predikanten uit ons midden: ds. Henk van Tilburg en ds. Niek van Exel. Locatie: de Grote Kerk, Kerkstraat 20. Zaal open: 13.30 uur. Opening: 14.00 uur. Lezingen: tot 15.45 uur. Plenaire discussie tot 16.30 uur. Na afloop na-zit.

Peter van Helden, Rob v.d. Eijkhof, Amke de Visser, Corinne Goodijk.

NIEUW! HERVORMINGSDAG 31 OKTOBER MET ERASMUS VAN ROTTERDAM,

IN DE LUTHERSE KERK

"Verrassend historisch bezoek aan 's-Hertogenbosch!

Voor het eerst in 525 jaar zal Erasmus van Rotterdam 's-Hertogenbosch met een bezoek vereren, en vragen hoe het verder is gegaan met Jheronymus Bosch, die hij een beetje uit het oog is verloren. Samen immers hadden ze op dezelfde school gezeten, die van de Broeders des Gemenen Levens aan de Hinthamerstraat, de school van de Moderne Devotie.

Daarna waren zij elk hun eigen weg gegaan met de daar opgedane christelijke boodschap.

Ook zal Erasmus zijn beroemde appeltje schillen met de jonge theoloog en grote tegenstrever, dr. Maarten Luther over de vrije wil van de mens. Het is immers Hervormingsdag. Heeft de mens een vrije wil, het is een actuele discussie met verrassende antwoorden. Citaten uit zijn Lof der Zotheid zullen zijn betoog verluchtigen, terwijl hij

brevierend uit de Navolging van Christus van Thomas à Kempis is binnengekomen, waarmee hij ook graag de avond zal afsluiten."

Er is vocale medewerking van zangeressen van Trichon met liederen uit de tijd van de Moderne Devotie. De avond begint in Café DE HEEREN (voorheen De Deugniet), op de hoek van de Paradijsstraat en de Verwersstraat. U bent welkom vanaf 19.15u. Entree 12,50 inclusief twee drankjes. Begin van de lezing om 20.00u – de lezing duurt tot ongeveer 21.00 uur.

Informatie en opgave: Peter van Helden en Koen Krikke.

OEUMENISCHE BIJENKOMSTEN IN SAMENWERKING MET DE SAN SALVATOR

Evenals vorig jaar worden ook dit jaar gezamenlijke bijeenkomsten georganiseerd.

Op dit moment bereidt de San Salvator een bijeenkomst voor over 'goddelijke vrouwen' Deze vindt plaats in november en wordt geleid door de cultuurhistorica Karin Haanappel.

Een voorbeeld van zo'n goddelijke vrouw is Isis, de moedergodin van Egypte. Waar en hoe werd zij vereerd en wat is er nog van over?

Exacte data zijn nog niet bekend. Houdt u dus de publicaties in Kruispunt, op de liturgie en op de Website in de gaten.

En als we dan straks bij de puinhopen staan van wat eens Gods schepping was, dan zeggen we natuurlijk een voor een: "Wir haben es nicht verwoest."

**BĒT DRĀSHĀ– OOSTERS CHRISTELIJK LEERHUIS, 'S-HERTOGENBOSCH,
NAJAAR 2011**

**HEIL-ZENDING-IDENTITEIT-DIALOOG
IN HET OOSTERS CHRISTENDOM**

BĒT DRĀSHĀ is het Oosters christelijk Leerhuis dat de Katholieke Vereniging voor Oecumene en de Protestantse Kerkengemeenschap 's-Hertogenbosch samen organiseren.

BĒT DRĀSHĀ is niet alleen organisatorisch een oecumenisch initiatief. Het wil de oosterse christelijke wortels toegankelijk maken die tot het gemeenschappelijke erfgoed van alle christelijke tradities behoren.

Najaar 2011 cirkelen de inspirerende teksten die we gaan lezen rond de volgende thema's: heil-missie-identiteit-dialoog. Hoe heeft het christendom, dat in het Oosten is ontstaan, zichzelf en de verschillende contexten waarin het leefde (antieke Griekse cultuur, jodendom, islam) verstaan?

Kan de oosters christelijke traditie ons op bepaalde punten inspireren?

Teksten van auteurs als Ignatius van Antiochië, Afrahat, Efrem, Maximus Confessor, Izaak de Syriër e.a. worden gelezen en besproken. Hier rondom heen spreken we ook over wat ons zelf daarin wel of niet raakt.

Begeleiding: Leo van Leijsen en ds. Paul van der Waal. Gastspreker op 15 dec: Prof. dr. H. Teule (Instituut voor Oosters Christendom, Nijmegen).

Data: donderdagavonden
15 september 13 oktober,
27 oktober, 17 november,
15 december.

Tijdstip: do 19.45-22.15 uur.

Plaats: Franciscushuis, Van der
Doe de Willeboissingel 11,
5211 CA 's-Hertogenbosch,
vlak bij CS 's-Hertogenbosch.

Deelnemersbijdrage:
€ 60 (incl. reader)

Bezoek: aan een oosterse
zondagmiddagdienst (facultatief,
met aparte inschrijving: € 10)
op zondag 27 november.

Opgave het liefst vóór maandag
12 september: Katholieke
Vereniging voor Oecumene,
tel 030 2326907
of secretariaat@oecumene.nl
Meer informatie (o.a. volledig
programma) op:
www.oecumene.nl

beeld: Lukas Stam

*Ben ik
jouw onderwerp
ben jij
mijn zin.*

NIEUW! HET LABYRINT

Het Labyrint is een wandeling, een route afleggen van buiten naar binnen en weer van binnen naar buiten. Het Labyrint, dat ontwikkeld werd door Youth for Christ samen met het Nederlands Bijbelgenootschap, begint met de beweging naar binnen: een paar keer wordt je tegengehouden met de vraag om jezelf open te stellen, drukte en zorgen weg te doen. In het midden is er stilte, een bijzondere aanwezigheid. Daar begint de reis terug naar 'buiten': je bereidt je voor op je leven als missie. De hele reis wandel je in stilte, met een koptelefoon op met teksten en muziek die je door deze ervaring heen loodsen.

Groepen kunnen meedoen, al loopt ieder individueel. Na afloop zijn dan de ervaringen uit te wisselen. Het lopen van het labyrint duurt ongeveer 50 minuten. Kringen en catechesegroepen zullen worden uitgenodigd. Een schema met tijden zal worden gepubliceerd.

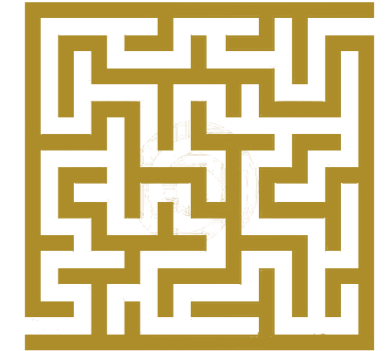
Locatie: Grote Kerk

Data: van maandag 7 tot zaterdag 19 november.

Inschrijven voor deelname van groepen en individuen via de pastores:
Peter van Helden, Elly Zandstra en
Erica Scheenstra.

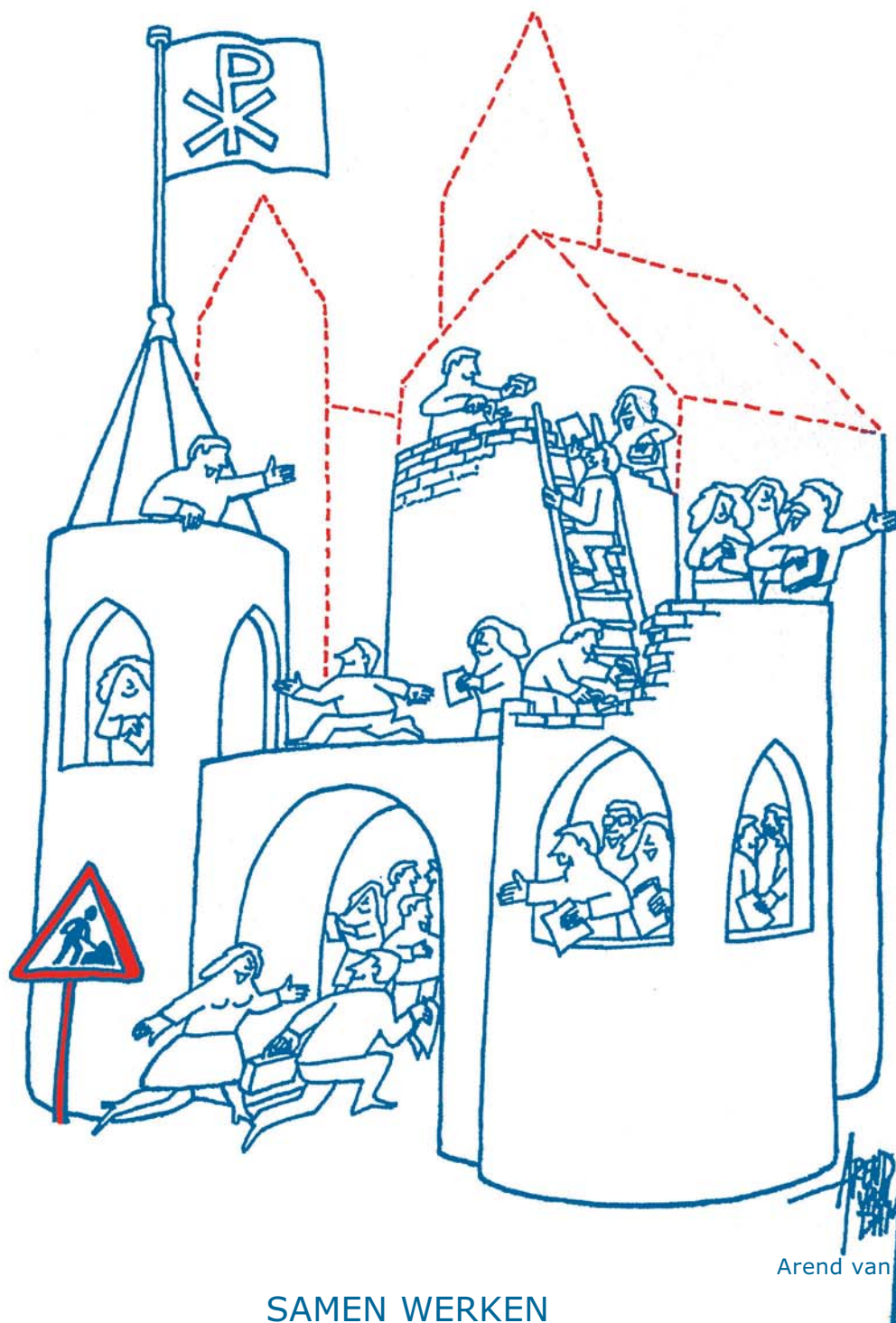
GEDENKEN VAN DE OVERLEDENEN

'Heer, herinner u de namen, van hen die gestorven zijn' – zo begint Gezang 273 uit het Liedboek. Op de laatste zondag van het kerkelijk jaar, dit jaar op 20 november, gedenken wij als gemeente hen die ons ontvielen, noemen hun namen en ontsteken voor hen een lichtje. Ter voorbereiding op deze gedachtenisdienst worden nabestaanden en familieleden uitgenodigd op dinsdag 8 november van 19.30-20.30u. In de Grote Kerk, Kerkstraat 20.

Waar Lijden en Liefde elkaar ontmoeten, daar is God.

PERSPECTIEF

Arend van Dam

SAMEN WERKEN
SAMENWERKEN
SAMEN STERK
SAMEN KERK